

Kas yra vėjaraupiai?

Vėjaraupiai – tai ūminė virusinė liga, pasireiškianti karščiavimu, pūsleliniu odos ir gleivinių bėrimu. Dažniausiai šia liga serga ikimokyklinio amžiaus vaikai, tuomet persergama lengva šios ligos forma. Suaugę žmonės vėjaraupius ištveria kur kas sunkiau, nes komplikacijų išsivystymo rizika suaugusiems, sergantiems vėjaraupiais, yra daug kartų didesnė nei vaikams.

Itin vėjaraupių infekcija pavojinga kūdikiams ir nėščioms moterims bei tiems, kurių imunitetas yra nusilpęs.

Kas sukelia ligą? Vėjaraupius sukelia Varicella-zoster virusas, priklausantis Herpesviridae šeimai. Vėjaraupiai – tai ūmi infekcinė liga. Ligos sukėlėjas herpes zoster virusas. Ligai būdingas pūslelinis bėrimas ir karščiavimas. Sergantis asmuo gali turėti net iki 500 pūslelių. Bėrimas nusėja visą kūną bei gali išplisti į burnos gleivinę, viršutinius kvėpavimo takus, akių junginę. Vėjaraupiai dažniausiai tęsiasi 5 – 7 dienas.

Kada pasireiškia pirmieji ligos požymiai po užsikrėtimo? Laikotarpis nuo užsikrėtimo iki pirmųjų ligos požymių užtrunka apie 2 savaites (gali svyruoti 10 – 21 d.). susirgus vėjaraupiais imunitetas išlieka visam gyvenimui, labai retais atvejais galima susirgti pakartotinai. Persirgus vėjaraupiais virusas lieka organizme slaptosios formos pavidale ir vėliau gali sukelti juostinę pūslelinę.

Kaip užsikrečiama vėjaraupiais? Vėjaraupiai labai greitai plinta. Virusas plinta oro lašeliniu keliu nuo žmogaus žmogui, užsikrėtusiam asmeniui kosėjant, čiaudint, kalbant, taip pat galima užsikrėsti tiesioginio kontakto keliu per odą, liečiant bėrimus (tiek nuo sergančiojo vėjaraupiais, tiek nuo juostine pūsleline) ar netiesiogiai per pūslelių išskyromis suteptus daiktus. Vėjaraupiai yra labai užkrečiama liga, ypač ankstyvąją bėrimo stadiją. Sergantis vėjaraupiais žmogus gali platinti ligą prieš 1 – 2 d. iki atsirandant bėrimams ir tęstis iki tol, kol bėrimai virsta šašeliais (iki 5 – 7 dienų). Kai žaizdelės pasidengia šašais, jos jau nebėra pavojingos. Ligonio šeimos nariams rizika užsikrėsti vėjaraupiais siekia 80 – 90 proc.

Vėjaraupių virusas taip pat sukelia juostinę pūslelinę (persirgus vėjaraupiais virusas lieka nugaros smegenų mazguose, o susidarius palankioms sąlygoms gali pasireikšti juostinė pūslelinė). Todėl asmenys gali užsikrėsti ir nuo juostine pūsleline sergančių asmenų, bet tik tuomet kai infekcija yra išplitusi ar esant ilgam ir glaudžiam kontaktui. Tokiu atveju jei žmogus nesirgęs ir neskiepytas nuo vėjaraupių, susirgs ne juostine pūsleline, bet vėjaraupiais.

Kokie yra vėjaraupių simptomai? Pirmieji ligos simptomai pasireiškia praėjus 2 - 3 savaitėms po užsikrėtimo. Iš pradžių pasireiškia nespecifiniai požymiai - karščiavimas, silpnumas, bloga savijauta. Vėjaraupiams būdingas simptomas – pūslelinis bėrimas,

šios pūslelės būna pripildytos skysčio, ilgainiui jos virsta šašais. Sergant vėjaraupiais vienu metu stebimi įvairūs bėrimo elementai – rausvos dėmelės, pūslelės, šašai. Bėrimas pirmiausiai pasirodo ant rankų, krūtinės, nugaros (dažniau pridengtose kūno vietose nei atvirose), vėliau išplinta po visą kūną, gali išberti ir gleivinę (burnos, akių vokų ar lytinių organų). Bėrimas tęsiasi savaitę. Bėrimų pūslelinę stadiją lydi intensyvus niežulys. Vis nauji bėrimo elementai atsiranda apie 5 dieną nuo ligos pradžios.

Kuriems asmenims yra didesnė rizika turėti vėjaraupių komplikacijų?

Vėjaraupių komplikacijos gali pasireikšti 1 iš 50 atvejų. Sveikiems žmonėms dažniausiai komplikacijų nebūna. Bėrimai paprastai sugyja be rando, tačiau intensyvus kasymasis ar pūlinga odos infekcija gali paskatinti randų formavimąsi. Didesnė komplikacijų rizika yra šiems žmonėms:

- ✓ Kūdikiams
- ✓ Paaugliams (nuo 12 m. ir vyresniems)
- ✓ Suaugusiems
- ✓ Nėščiosioms
- ✓ Asmenims, kurių imunitetas yra nusilpęs dėl ligos ar gydymo (pvz. sergantieji ŽIV/AIDS, vėžiu, pacientai po transplantacijų, chemoterapijos, imunosupresinio gydymo ar ilgai vartojantys steroidus)

Kaip apsisaugoti nuo vėjaraupių?

Minėta liga neturi sezoniškumo, sergama beveik ištisus metus, kiek mažiau susirgimų būna vasarą. Specifinio gydymo nuo šios ligos nėra. Virusas, sukeliantis vėjaraupių susirgimą, patogeniškas tik žmogui ir labai greit plintantis aplinkoje, kurioje išsilaiko neilgai. Todėl labai svarbu gerai išvėdinti patalpas, pastoviai šluostyti drėgnu būdu dulkes ir kuo anksčiau izoliuoti sergantį žmogų. Nuo ligos pradžios vaikas izoliuojamas 10 dienų. Bendravusieji su sergančiuoju stebimi nuo 11 iki 21 dienos.

Tačiau efektyviausia priemonė apsisaugoti nuo vėjaraupių – vakcinacija. Vakcina pasižymi labai dideliu efektyvumu.

Svarbiausia - higiena, gulimas režimas, skysčių balanso atstatymas. Jokiu būdu negalima kasytis bėrimų.

Kadangi tai labai užkrečiama liga, nuo ligos pradžios sergantis turi būti izoliuojamas 10 dienų (privaloma neleisti vaiko į darželį, mokyklą, nevesti į lauką).

Parengė visuomenės sveikatos specialistė Sabina Stugienė Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro informaciją. Mob. 867250587 sabina.stugiene@sveikatos-biuras.lt